

SPOLEČNOST A KULTURA

DĚJINY

Madeira patří od začátku svého osídlení **k Portugalsku**. Ve své historii byla pouze jednou krátce obsazena Španěly. Le-topisy uvádějí, že byla objevena v roce 1419. Historikové ale pochybují, že by dřívější mořeplavci souostroví neznali. Domněnku, že byla Madeira známá už dříve, potvrzují nejenom záznamy v historických atlasech světa – jako ty v atlase Medici z roku 1351 a v katalánském atlase od *Abrahama Cresques* z roku 1375, ale i frekventovaná námořní trasa podél pobřeží západní Afriky – je takřka nepravděpodobné, že by ostrov unikl pozornosti obchodníků a vědec-kých výprav.

Objevení a osídlení

V roce 1419 byli *João Gonçalves Zarco* a jeho doprovod *Tristão Vaz Teixeira* a *Bartolomeu Perestrelo*, kteří z pověření portugalského prince *Henrica* pořádali expedice, vyvrženi po bouři u Porto Santo na pevninu. Když bylo po bouři, spatřili velký ostrov – Madeiru – a přepluli na něj. Loď objevitelů ostrova přistála v zátce Machico a její posádka prozkoumala celé jižní pobřeží. Místo pro první osadu na „ostrově dřeva“ stanovili v zátce Câmara de Lobos (= Domov tuleňů), která byla doposud obydlená pouze tuleňi.

Od roku 1425 byla Madeira na popud *Jindřicha Mořeplavce* systematicky osidlována. Otroci, kteří sem byli odvečeni, zde vybudovali plantáže cukrové třtiny

a zavlažovací systém (*levady*). Souostroví mělo trojí správu: v roce 1440 obdržel *Tristão Vaz Teixeira* vévodství Machico a východní část ostrova, o čtyři roky později bylo *Bartolomeu Perestrelo* zastaveno Porto Santo a nakonec byl v roce 1450 jmenován *Zarco* funchalským vévodou a správcem západní části ostrova. O pět let později a 36 let po objevení Madeiry navštívila ostrov benátská obchodní loď *Ca da Mosto* a našla zde **kvetoucí společnost** s výnosným zemědělstvím.

Roku 1478 prý Madeiru poprvé navštívil i *Kryštof Kolumbus*. Obchodník s cukrem a pozdější objevitel Ameriky zde, jak se na Madeiře a Porto Santo hrdě vypráví, pozoroval moře a mořské proudy kolem ostrova, což ho prý inspirovalo k jeho pozdějším smělym plánům.

Rozvoj a úpadek

Na konci 15. století byla vytvořena obchodní osa, která Madeiru spojovala s vlámskými přístavy a obchodními městy. Cukr se dovážel především do Antverp, což způsobilo, že se na Madeiře brzy usadili **vlámští obchodníci**. Bohatství šlechty a vrstvy obchodníků se projevilo jak ve stavbách kostelů a paláců, tak v jejich vybavení drahým nábytkem a porcelánem ze všech tehdy známých koutů světa. Vlámská umělecká díla proslulého *Rogiera Van der Weyden*, která byla tehdy přivezena na Madeiru, byla jako „*stříbrný cukr*“ – bezpečná investice. Dnes jeho díla představují to nejdůležitější, co v Muzeu sakrálního umění ve

Jindřich Mořeplavec – mudrc ze Sagres

Jindřich Mořeplavec, vlastním jménem **Henrique**, jehož otcem byl král **João I. Portugalský**, se narodil 4. března 1394. Roku 1415 získal infant přístavní město Ceuta a byl pověřen jeho spravováním. Zde v Gibraltarském průlivu se zřejmě zrodila jeho vášeň k mořeplavbě. **Henriqueho** velká chvíle přišla poté, co byl v roce 1418 jmenován velmistrem portugalského Kristova řádu. Řád zaujal místo po papežem zrušeném Řádu templářských rytířů a spolu s tím získal i jeho velké bohatství. **Henrique** tak konečně získal prostředky proto, aby se mohl věnovat své jediné vášni: zkoumání moře.

V Sagres na jihozápadě Portugalska založil školu a akademii mořeplavby, ve které se studovaly cestopisy a ná-

mořní mapy. V uzavřené loděnici byl údajně vyvinut nový typ plachetnice karavela, která byla o mnoho lepší než dosavadní tradiční loď. Školili se zde kapitáni, kteří byli poté vysíláni na objevné cesty. Prvním plodem těchto snah bylo „objevení“, respektive zabránění souostroví Madeira v roce 1419, poté následovaly Azory a Kapverdské ostrovy. **Jindřichovy** karavely pluly nejen k africkému pobřeží, ale i dál na jih až k ústí řeky Gambia (dnešní Senegal/Gambia). Pozdější výpravy, jako obeplutí Mysu Dobré naděje **Bartolomeo Diazem**, by byly bez pečlivé akademické přípravy v Sagres takřka nemyslitelné. Jindřich, který velmi záhy získal přídomek **O Navegador** – Mořeplavec, se žádné z těchto plaveb nezúčastnil. Řídil je výhradně ze svého sídla, které leželo vystavené vlnám a větru na jihozápadním cípu Evropy. Zemřel 13. listopadu 1460.

Funchalu je. S bohatstvím většinou zahraničních investorů silně kontrastovaly životní poměry obyčejného obyvatelstva. Roku 1485 přišel **první hladomor**, který mělo následovat ještě mnoho dalších. Příčinou strádání byla zemědělská výroba – od začátku se pěstovalo pouze na vývoz, a ne pro obyvatele ostrova.

V roce 1508 obdržel Funchal **městská práva** a svůj vlastní znak, ve kterém je znázorněn symbol madeirského blahobytu: pět homolů cukru. Bohatství ostrova stále více lákalo i piráty. Funchal proto musel být směrem k moři zabezpečen městskou hradbou. V roce 1514 byla za-

ložena **funchalská diecéze**, pod kterou měly spadat všechny zámořské statky Portugalska. První hospodářský úpadek začal již v roce 1521 – vyčerpaná půda přinášela stále méně a méně úrody a cukrová třtina byla na mnoha místech nahrazena vinnou révou.

Španělé a Angličani

Roku 1580 začalo na Madeiře **španělské intermezzo**. Španělsko, které dobylo Portugalsko, podřídilo ostrov rozdělený na jednotlivá vévodství centrální správě. O 60 let později se Portugalci proti svým

novým pánům postavili; po osvobození od španělského útlaku byla tato správní struktura s hlavním městem Funchalem ponechána.

V roce 1662 otevřel Angličanům cestu k tomuto jinak nepřístupnému ostrovu sňatek portugalské princezny *Kathariny z Braganza* s anglickým králem *Karlem II.* Madeira se stala významnou **zastávkou anglických kupců** na cestě do amerických kolonií. Důležitým vývozním artiklem bylo víno vyráběné na ostrově. Toto víno se totiž prokázalo jako mimořádně odolné – přestalo nejen plavbu na bouřicím moři, ale i extrémní změny teplot.

Přírodní katastrofy

Ničivé zemětřesení, které v roce 1755 srovnalo Lisabon se zemí, ukázalo svou sílu i na Madeiře – **přílivová vlna** strhla polovinu hlavního města Funchalu. **Záplavy** vyvolané divokými *ribeiras* v roce 1803 způsobily velké škody a zabily kolem 600 lidí. Po této události se městská správa rozhodla řeku stáhnout do kanálů.

Další katastrofa se přes ostrov přehnal v polovině 19. století – plísň a mšice révová. Škůdci napadli a zničili všechny vinice; následoval úpadek vinařství a **hladomory**. V roce 1856 zemřelo během **epidemie cholery** 7000 Madeiranů. Zoufalé životní podmínky nutily stále větší množství obyvatelstva opustit svůj rodný ostrov. Emigranti se vydali především do Jižní Ameriky a také do jižní Afriky.

Roku 1860 se pokusila zlepšit situaci tohoto „národa bez země“ Angličanka *Elisabeth Phelps*. Seznámila ženy s novým druhem výšivky a prodávala jejich výrobky v Anglii. Vítězné tažení **madeirské výšivky** začalo.

20. století

Nová epocha madeirského hospodářství byla zahájena otevřením **Reid's Palace hotelu** v roce 1891: už od poloviny 19. století přijíždělo na Madeiru stále více evropských šlechticů, kteří se ve zdejším mírném klimatu léčili z nejrůznějších neduhů. Lékaři doporučovali ostrov hlavně pro pacienty s plicními onemocněními. Díky Reid's Palace získala Madeira příjemný hotel, který okamžitě nalákal významné osobnosti ze všech koutů světa. Madeira se stala **turistickým rájem**. V roce 1893 byla vybudována zubačka, která vedla z Funchalu do Monte, v roce 1947 přišlo první spojení hydroplánem mezi Anglií a Funchalem, v roce 1960 bylo otevřeno letiště na Porto Santo a o čtyři roky později Aeroporto Santa Catarina na Madeiře. V 60. letech 20. století vyrostla západně od Funchalu rozsáhlá zóna hotelů a penzionů.

V roce 1926 otrásl mateřskou zemí a ostrovem **vojenský puč**. Madeira se dostala pod fašistickou nadvládu *Antonia de Oliveira Salazar*, která byla ukončena až **karafiátovou revolucí** v roce 1974 – vojáci nosili v hlavních puškách karafiáty. Několik povstání hladovějících Madeiranů proti obchodnímu

monopolu několika Salzarových oblibenců bylo tvrdě potlačeno.

Autonomní oblast

Své nezávislosti si Madeira užívá od roku 1976, kdy byla vyhlášena **autonomní oblastí Portugalska**. Ostrov je nezávislý ve všech vnitropolitických záležitostech, Portugalsko zasahuje pouze v oblasti bezpečnosti a zahraniční politiky. Šéfem vlády je od roku 1978 *Dr. Alberto João Jardim*, vládnoucí stranou sociálně demokratická strana PSD. V opozici jsou zastoupeny: socialistická strana SP, konzervativní CDS a spojení různých levicových stran, CDU. Každé čtyři roky si Madeira volí svých 50 zástupců, 5 delegátů pak zastupuje zájmy Autonomní oblasti Madeira (RAM) v lisabonském parlamentu.

Madeira je rozdělena na **11 okresů** (*concelhos*) a **53 obcí** (*freguesias*), Porto

Santo tvoří další samostatný okres. Hlavními městy dnešních *concelhos* jsou na Madeiře: Funchal, Câmara de Lobos, Ribeira Brava, Ponta do Sol, Calheta, Porto Moniz, São Vicente, Santana, Machico a Santa Cruz. Nejvyšší hustotu obyvatelstva vykazuje Funchal se svými 1513 obyvateli na kilometr čtvereční, nejnižší pak Porto Moniz s 43 obyvateli na kilometr čtvereční.

Vstup do Evropské unie

Roku 1986 vstoupilo Portugalsko – a tím i Madeira – do **Evropské unie**. Ekonomicky zaostalý region konečně dostal peníze. Investovalo se zejména do stavby silnic, zásobování energií a telekomunikací. Na přelomu roku 2000 byl dokončen nejprestižnější projekt ostrova: přeměna malého **letiště Santa Catarina** na letiště, kde mohou konečně přistát i velké boeingy. Při té příležitosti musela být prodloužena

Milníkem turistického rozvoje na Madeiře se stal Reid's Hotel. Na začátku 20. st. to byl lázeňský palác pro převážně britské prominentní osobnosti.

MADEIRA – PROFIL

- **Plocha:** Madeira 741 km², Porto Santo 42 km², Desertas 14,2 km², Selvagens 3,6 km²
- **Obyvatelstvo:** Madeira 260 000 obyvatel, Porto Santo 5000 obyvatel
- **Správa:** Madeira je autonomní oblastí, která spadá pod Portugalsko
- **Hlavní město:** Funchal, 125 000 obyvatel
- **Vlajka:** tři vertikální pruhy – modrá-žlutá-modrá; prostřední, žlutý pruh zdobí červený kříž Řádu Kristova
- **Řeč:** portugalština
- **Hrubý domácí produkt:** 3,6 miliard €
- **HDP/na osobu:** 17 000 € (pro srovnání Německo 22 000 €)
- **Inflace:** 2,4 %
- **Nezaměstnanost:** 5,5 %
- **Průměrný příjem:** 900 €

přístávací dráha, na pevnině už pro ni ale nebylo místo. Nová část dráhy stojí nad mořem na 180 sloupech, které jsou vysoké 70 metrů.

Změna vlády v Portugalsku

Madeira volí od roku 1978 tradičně sociálnědemokratickou PSD a jejího předsedu *Dr. Alberta João Jardim*. Při volbách v roce 2005 byla ale strana poražena Socialistickou stranou PS a ztratila na krajské úrovni většinu.

HOSPODÁŘSTVÍ

Ačkoliv je Madeira intenzivně zemědělsky využívána, tvoří hrubý domácí produkt pouze čtyři procenta rozpočtu. 11 % aktivního obyvatelstvo je zaměstnáno v **zemědělství** a dostává průměrný plat 450 € měsíčně. Osevní plochy jsou malé, špatně přístupné a většinou se dají obdělávat pouze ručně. Stroje, které si zemědělci stejně nemohou dovořit, by byly na většině obdělávaných polí k ničemu. Tato strmá a hornatá země se, stejně jako všude, zúrodňuje pouze pomocí terasovitých polí. Tato skutečnost a zastaralé struktury velkostatků nepřípouští ani v nejmenším možnost efektivního zemědělství.

V sekundárním sektoru, ve **zpracovatelském průmyslu**, bylo dosaženo 17 % hrubého domácího produktu a zaměstnáno 23 % pracujícího obyvatelstva. Navrch má v hospodářství terciární sektor, **služby**. Jejich zisk tvoří 80 % hrubého domácího produktu a zaměstnávají 66 % pracujících. V celkové ekonomice ostrova hraje největší roli turismus: přímo na Madeiře vzniklo díky cestovnímu ruchu 5000 pracovních míst. Přesné odhady o tom, kolik přináší turismus vedlejších příjmů (například práce řemeslníků, kteří prodávají své výrobky, nebo dopravních podniků atd.), bohužel neexistují.

Zemědělství

Ostrov, který má rozlohu 741 km², byl intenzivně zemědělsky využíván už od začátku svého osidlování. Skalnatý

a hornatý reliéf nebyl pro efektivní zemědělství příliš příhodný, proto první osadníci vykáceli především les, který rostl podél rovinatějšího jižního pobřeží.

S využíváním půdy pro zemědělské účely se na severu začalo až tehdy, když byla hustota obyvatel na jihu neúnosná. Jedinou výjimkou byla údolí u São Vicente a u Faial/ Porto da Cruz. Dnes je kultivována jedna třetina ostrova.

Důležité zemědělské produkty

V nižších polohách (do 300 metrů) podél jižního pobřeží převládají **banánovníkové plantáže**. Banány na vývoz se na Madeiře pěstují od roku 1911. I když je

pro pěstování této plodiny vhodná jen malá část půdy, představují dnes banány nejdůležitější vývozní artikl ostrova.

Víno, které vévodilo ostrovnímu hospodářství přes několik set let, představuje v rozpočtu sotva 8 milionů eur a jeho vývozní obrat je nižší než obrat madeirských výšivek (cca 9 milionů eur). **Export květin** stále roste. Pěstují se především strelície, kaly, protey a orchideje.

Podpora od Evropské unie

Vstup do Evropské unie s sebou přinesl spoustu požadavků na zlepšení a opatření, která se odrazila především v infrastruktuře. Stavba silnic, výstavba letiště, zřízení větrných elektráren a pásma volného obchodu byly podpořeny, respektive umožněny penězi z Evropské unie.

Madeira, zemědělská oblast na kraji Evropy, získala zvláštní dotace na posílení **zemědělského sektoru**. Velkou pozornost věnují bruselští úředníci především dobytkařství. Dovozem šlechtěného skotu a ovcí by mohl být hospodářský dobytek zušlechtěn a jeho stav zvýšen. Madeirská **rybářská flotila** by měla být dlouhodobě vybavována moderními loděmi. Tato skutečnost se ale nelíbí malým rybářům, kteří se konkurence rychlých motorových člunů bojí. V oblasti **ochrany životního prostředí** se EU angažuje mimo jiné při ochraně ptačích druhů, které jsou ohroženy vyhynutím.

Unie investuje i do **turismu**: na mnoha staveništích nových hotelů září hvězdový kruh Unie. Ta podporuje zejména projekty, které zachraňují stará panská

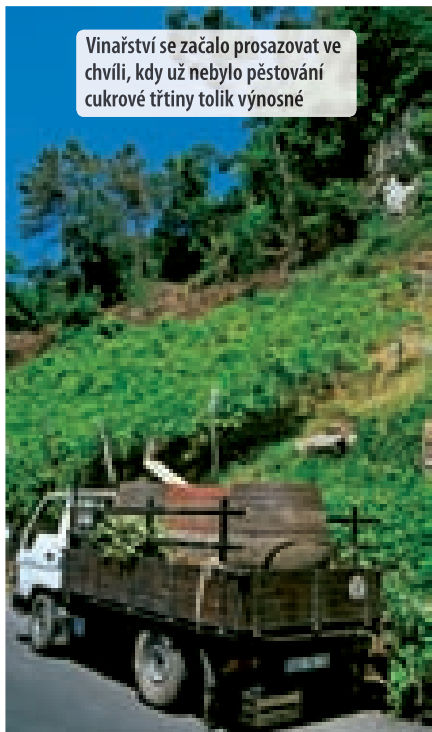
sídla, *quintas*, a představují je na luxusní hotely. Dokonce i financování perspektiv pro turisty je podpořeno Evropským fondem pro regionální rozvoj (European Regional Development Fund).

TURISMUS

Dlouhou dobu sázela Madeira na **prominentní turisty**. Důkazem toho je například velké množství čtyř- a pětihvězdičkových hotelů, které svým počtem naprosto převyšovaly hotely střední třídy a jednoduché ubytovny. Od roku 1976 se počet hotelových postelí (tehdy 10 000) ztrojnásobil. Těchto 30 000 lůžek je v dnešní době maximum, Madeira se nechce stát ostrovem masového turismu jako Kanárské ostrovy.

Ročně přijede na ostrov zhruba **800 000 hostů**, nejvíce návštěvníků přijíždí z Británie a Německa. Změnil se i styl dovolených: stále více turistů chce na Madeiře strávit **aktivní dovolenou**. Domácí turistický průmysl reagoval na nové požadavky svých hostů tím, že začal stavět hotely i mimo Funchal, vytvořil jakž takž značený systém turistických tras podél *levad* a neustále zvětšuje nabídku nejrozličnějších aktivit. Vodní sporty, golf a turistika představují jen jednu z mnoha možností, jak ukrátit na ostrově dlouhou chvíli; na své si zde přijdou i milovníci horských kol nebo rybaření na otevřeném moři, lezci i paraglidisté.

Stejnou měrou se investuje i do **kultury**. Rozšiřují se muzea, restaurují se kostely a historické domy. O zábavu se

Vinařství se začalo prosazovat ve chvíli, kdy už nebylo pěstování cukrové třtiny tolik výnosné

stará rozsáhlý program akcí, který zahrnuje nejrozličnější události od divadelních představení přes klasickou hudbu až po folklorní festivaly.

OBYVATELSTVO

Původ Madeiranů

Většina z 265 tisíc obyvatel Madeiry a Porto Santo jsou **potomci portugalských přistěhovalců**, kteří pocházeli ze zaostalých portugalských oblastí jako Alentejo a Algarve. Madeira pro ně byla příslibem nového a lepšího života.

Závislí vazalové a bohatí leníci – tradiční využití půdy

Tradiční forma využívání půdy byla na Madeiře běžná až do začátku 19. století: většinu hospodářské půdy vlastnilo několik málo statkářů. Půdu pronajímali v malých parcelách svým kolonům (port. **colonos**), kteří obdělávali pole a pěstovali na nich zemědělské plodiny. Všechny nástroje si museli tito nájemci shánět sami, po odebrání „desátku“ pro portugalskou korunu obdrželi polovinu zbylého výnosu. Druhá polovina patřila leníkovi (**senhorio**).

Zemědělství bylo obtížné nejenom díky stavbě teras, bez nichž by se prudké svahy nedaly nikdy osadit, ale i díky komplexnímu systému vodních práv: voda, která neomezeně proudila z hor do údolí, patřila do 19. století zásadně králi. První **levady** (kanály) tak byly postaveny soukromými osobami. Majitel kanálu prodával vodu dál svým **kolonům**, kteří si ji mohli ke svým pronajatým polím koupit na pár hodin nebo na několik dní. Ten, kdo neměl kvůli neúrodě nebo špatné tržní situaci žádné peníze a nemohl své pole zavlažovat, se bohužel deště na jižním pobřeží dočkal opravdu málokdy.

Vztah majitele panství a jeho **kolonů** byl navíc zkomplikován skutečností, že všechny budovy a zařízení, které byly zřízeny vazalem, patřily jemu. Vazal nemohl změnit leníka, pokud nedostal odškodnění za svůj majetek.

A protože někteří **vlastníci** váhali zaplatit přiměřené odstupné, byli leníci, kteří půdu nejenom obdělávali, ale kteří na ní i žili ve svých domech, celý život, respektive několik generací, vázání na svého pána.

Zatímco svobodný sedlák pěstoval v první řadě sám pro sebe, muse-li vazalové pěstovat ty plodiny, od kterých si jejich pán sliboval největší zisk. V prvních letech kolonizace to byla cukrová třtina, později víno. Tato skutečnost způsobila závislost ostrova na mateřské zemi, která jej zásobovala potravinami, a na vyměněném obilí. Obilná pole, která byla vybudována na ostrově, stačila v lepším případě na 1/3 roku. Čím horší úroda byla, tím silněji hrozily i hladomory. Vzhledem k dnešní hojnosti Madeiry si lze těžko představit, že uprostřed tohoto ráje ještě na začátku 20. století umírali lidé hladem.

Hladomory byly jednou z příčin, které nakonec rozhodly o tom, že se musí vytvořit umělé kanály, jež poženou vodu z hor, a zajistí tak zavlažování suchého jihu. Od roku 1848 byla z vodou naplněné kotliny Paúl da Serra budována síť **levad**, která vedla na jihozápadní pobřeží. V roce 1890 byl projekt konečně hotov. Prvním pozitivem stavebních prací, které trvaly přes 40 let, bylo zaměstnání armády **kolonů** a bezzemků, kteří tak mohli vydělat peníze na své živobytí.

Roku 1849 bylo vydáno nařízení, které zakázalo placení v natu-
ráliích a prosadilo normální platbu

nájemného. Tento výnos měl dát **kolonům** svobodu v obhospodařování jejich polí.

Na začátku 21. století vlastnili nájemci pouze 30 % zemědělsky využívané

půdy ostrova. 72 % zemědělských pozemků bylo menších než jeden hektar a jen 2 % půdy o průměrné rozloze 50 hektarů patřila velkostatkářům, popřípadě agrárním podnikům.

Některým se tento sen splnil. Většina z nich ale živořila i ve své nové vlasti a byla stále závislá na majitelích velkých pozemků. Ti pocházeli z portugalských šlechtických rodin – byli to buď potomci prvních kapitánů a objevitelů ostrova, nebo patřili k bohatým rodinám obchodníků. Zámožnou horní vrstvu obyvatelstva rozšířili i Vlámové, Janované a Angličané. Ještě dnes dominují hospodářství rodiny pocházející ze zahraničí, jako například *Blandys*.

Ihned po objevení Madeiry byli na ostrov dovlaceni otroci, byli to především **Maurové** ze severní Afriky

a s nimi příbuzní Guančové, kteří byli původními obyvateli Kanárských ostrovů. Tito nevolníci z ostrova postupně vymizeli, jejich dřívější přítomnost na Madeiře nám někdy připomene tmavší pleť a kudrnaté vlasy některých Madeiřanů.

Obyvatelé Porto Santo

Obyvatelé Porto Santo jsou podle pracovitých Madeiřanů lenoši a ulejšáci. Nálada na sousedním ostrově je mnohem uvolněnější, pokojnější a ospalejší, prostě nějak víc „africká“. Všechno probíhá zvolna – určitě je to následek

Stále méně Madeiřanů si vybírá náročný život zemědělce

toho, že tvrdá práce, na které se podíleli obyvatelé ostrova po celá stáletí, byla vždy smetena nepřízní počasí. Špetka fatalismu dělá život lehčí. Ještě dnes nazývají Madeirané své sousedy

profetas (proroci). Pojmenování vzniklo v 16. století, kdy obyvatelé Porto Santo naletěli zcela jasně choromyslnému pastýři, který se vydával za proroka a zakázal domorodcům jakoukoliv práci.

Prominenti – významní návštěvníci Madeiry

Prílív bohatých a významných osob začal na Madeiře v polovině 19. století. Nejproslulejší z těchto prvních návštěvníků byla císařovna **Alžběta I.**, nazývaná také Sisi. Sisi připlula na ostrov na konci roku 1860, aby zde léčila svou nemoc, která nebyla přesně specifikována – pravděpodobně tuberkulózu. **Alžběta I.** pobývala půl roku v Quinta das Angústias, na jehož místě dnes stojí futuristické kasino.

S ostrovem je osudově spojen ještě jeden rakouský panovník: císař Karel I., který se musel po první světové válce (1918) vzdát trůnu, našel v roce 1922 své útočiště v Monte. V té době byl dřívější monarcha již bez majetku a trpěl onemocněním plic. Na rozdíl od **Sisi** se **Karel I.** Na ostrově květin neuzdravil. Zemřel 1. dubna a byl pochován v poutním kostele v Monte.

Po otevření hotelu Reid's Palace v roce 1891 bylo ve všech evropských kruzích v módě strávit zimu na Madeiře. George Bernard Shaw se na ostrově od prosince 1924 do února 1925 bavil tenisem a tančením tanga. Winston Churchill přijel na ostrov v zimě 1950, aby zde mohl malovat. Jeho nejoblíbenějším místem byla rybář-

ská oblast Câmara de Lobos. V roce 1952 našel na Madeiře „svůj ráj“ Gustav Gründgens. Mohl se zde nikým nepoznán toulat po ulicích Funchalu a užívat si skutečnost, že mu nikdo nepřipomíná jeho minulost: „Je to tu úplně jiné než v Itálii. Pěkně udržované, hodně anglické, ostrov je velmi bohatý. Žádní Němci...“ psal domů.

Přibližně ve stejnou dobu se sešel v Reid's Palace prominentní filmový tým: John Huston a Gregory Peck přišli na Madeiru natáčet film „Moby Dick“. Ve skutečnosti bylo v moři kolem ostrova natočeno jen pár scén. Tito dva nadšení lovci si to zde ale opravdu užili a zúčastnili se lovů velryb. „Za jediný den jsme zabili dvacet velryb ... ten, kdo nikdy neharponoval velrybu v drsném moři, nikdy doopravdy nelovil“, popisoval **John Huston** své zážitky po jednom lovu velryb s rybáři s Caniçalu.

Po vítězném tažení **Fidela Castra** v roce 1958 byl na Madeiru zahánán kubánský diktátor Fulgencio Batista, který bydlel s celou rodinou a věrnými v hotelu Reid's Palace. Pobývali zde několik měsíců a rozházeli ohromnou sumu peněz. Na Madeiře se šeptá, že Batistovi lidé odvezli při svém útěku z Kuby přes 100 milionů britských liber.